

## Verslag hoofdlezing Avondprogramma Docentendag

### **Petra Stienen: Vrede en verdraagzaamheid; ver weg en dichtbij**

Publiciste, Arabiste en senator Petra Stienen is van jongs af aan gefascineerd door scheidslijnen in de samenleving. Ze woonde in Roermond ‘aan de andere kant van het spoor’. Vanuit de wijk de Donderberg, ‘een wijk van de toekomst, waar uiteindelijk niemand meer naar toe wilde’, ontdekte ze de wereld. Ze neemt de aanwezigen mee tijdens haar eerste reis, naar de andere kant van het spoor, waar ze als vierjarige hoopte om de kermis van vorige week terug te vinden. De kermis was er niet meer, maar deze zelfde nieuwsgierigheid bracht haar in latere jaren steeds verder. Eerst op tienertoer met haar zus Ankie, in de tijd van de vredesdemonstraties tegen kruisraketten: “Ik droeg ook zo’n button met ‘Kernwapens de wereld uit’”.

Die wereld kwam voor het eerst écht dichtbij toen in 1983 een Koreaans vliegtuig uit de lucht werd geschoten. Een jeugdvriend van haar kende één van de slachtoffers. Maar tot 9/11 kende Stienen vooral terreur achter de voordeur: ze groeide op in een gezin met ouders die niet goed om konden gaan met de verantwoordelijkheden van het ouderschap, door hun thuissituatie en door andere oorzaken.

Stienen legt daarop de verbinding met de docenten in de zaal. In hun klassen zitten kinderen die angst kennen doordat ze in een onveilige omgeving wonen, gevlucht zijn of zich verwant voelen met mensen in gevaarlijke gebieden. Ze citeert een passage van Eleanor Roosevelt die in 1958 – bij de tiende verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens – spreekte:

*“Waar beginnen, welbeschouwd, de universele mensenrechten? Op kleine plaatsen, dichtbij huis — zo dichtbij en zo klein dat ze niet te zien zijn op welke kaart van de wereld dan ook. Toch zijn ze de wereld van de individuele persoon; de buurt waarin hij woont; de school of universiteit waar hij naartoe gaat; de fabriek, de boerderij, of het kantoor waar hij werkt. Dat zijn de plaatsen waar iedere man, vrouw en kind gelijke rechten, gelijke kansen en gelijke waardigheid zonder onderscheid verlangt. Als deze rechten daar geen betekenis hebben, hebben ze nergens betekenis. Zonder de gezamenlijke inspanning van burgers om ze dichtbij huis te respecteren, wachten we vergeefs op vooruitgang in de wereld in het groot.”*

“Daarover gaat actief burgerschap,” aldus Stienen, “namelijk: iets betekenen voor de samenleving dichtbij.” En daar ligt ook de taak van de docent. “Om de voorwaarden te scheppen voor deelname aan de maatschappij.”

Vervolgens neemt Stienen de aanwezigen mee naar het Midden-Oosten. Haar ervaringen contrasteren met het dichotome wereldbeeld van mensen in haar nabije omgeving. In het Midden-Oosten ervaart ze de lotsverbondenheid, medemenselijkheid en wederkerigheid tussen naasten. Als ze dat spiegelt aan Nederland heeft ze een aantal belangrijke lessen geleerd. Ten eerste dat ze ‘het collectief’ heeft ervaren als een warm bad. Ten tweede dat religie voor ruim 88% van de wereld het morele kompas is en dat rituelen van waarde zijn. Ten derde leerde ze hoe belangrijk een netwerk is in een wereld vol nepotisme. Zowel hier als daar. “Netwerken kost veel tijd, maar brengt ook heel veel.” Stienen moedigt docenten dan ook aan hun leerlingen hierin te stimuleren. “Hulp mogen vragen van je netwerk is een groot goed,” stelt Stienen, want niet iedereen heeft de juiste familie of vrienden, “niet iedereen komt van de goede kant van de streep.” Haar tip: Vraag bij kennismaking niet waar de ander vandaan komt, maar waar hij of zij naar toe wil.

Sinds haar terugkeer naar Nederland laat ze zich in situaties steeds vaker leiden door wat ze ‘de Wet van de Reisleider’ noemt: “Als je onderweg bent met een groep in een bus, zit achterin meestal een kleine groep mopperaars die, terwijl iedereen blij is, alle aandacht opeist.” Stienen ziet onder deze groep vaak een neiging tot afwijzing, afstomping en afzondering. “Laten we deze groep minder aandacht geven en meer belangstelling tonen voor de mensen in het midden van de bus.” Want met aandacht voelt deze groep zich geaccepteerd en door het gevoel van acceptatie staan ze open voor aanmoediging, om vervolgens mee te kunnen doen. Uit deze groep komen volgens Stienen de actieve burgers, die meedoen aan buurtwerk, huiswerkbegeleiding, in de kantine staan, en zo voorts.

Met een aantal internationale projecten laat Stienen zien hoe je mensen in beweging kunt krijgen. ‘Be a Nelson’ van Masterpeace en Action for Hope bewijzen dat cultuur en educatie verbinding kunnen brengen. “Wat vinden jongeren leuk?” vraagt Stienen. “Muziek, film, dans, rap. Want ook zij hebben behoefte aan kippenvel en schoonheid.”

Tot slot gaat Stienen terug naar Roermond en terug naar het onderwijs. ‘Aan de andere kant van de streep’, op de Donderberg, is zij sinds 2016 ambassadeur van een onderwijsproject dat als doel heeft kinderen vanaf groep 6 een beter inzicht te geven in de mogelijkheden van toekomstige beroepen. Beroepskrachten komen naar school om over hun werk te vertellen. “Dat is de taak van het onderwijs in een veranderende wereld: de wereld dichtbij brengen,” vind Stienen: “want de wereld, die zit in je klas.”

*Petra Stienen is publiciste, zelfstandig adviseur en Arabiste. Haar kracht ligt in het verbinden van mensen op basis van hun eigen verhalen en drijfveren. Haar jarenlange ervaring als diplomate in het Midden-Oosten en spreekster in binnen- en buitenland komen hierbij goed van pas. Ze geeft strategisch advies over beeldvorming en communicatie, persoonlijk leiderschap, diversiteit en inclusie voor diverse opdrachtgevers bij bedrijven, ministeries, gemeenten, ambassades, NGOs. Ze won een aantal prijzen voor haar werk, de Women in de Media Award in 2012, de Prins Bernhardcultuurfonds Limburg inspiratieprijs in 2013 en de Aletta Jacobs emancipatieprijs van de Rijksuniversiteit Groningen in 2016. Inmiddels verschenen er drie boeken van haar: Dromen van een Arabische Lente (2008), Het andere Arabische geluid (2012) en Terug naar de Donderberg. Portret van een Wereldwijk (2015). Ze is 1 dag per week senator voor D66. Ze komt uit Roermond en gaat graag op reis binnen en buiten Nederland. Meer info: [www.petrastienen.nl](http://www.petrastienen.nl)*